

Gezondheidsvaardig in de Peel

20 februari 2017
Majorie de Been
Pharos,
expertisecentrum gezondheidsverschillen
Alliantie gezondheidsvaardigheden

John Cleese legt uit:

Brain

<https://www.youtube.com/watch?v=DXQaVRj8LIQ>

de professional:

“Ik dacht dat we een goed gesprek hadden, hij knikte en glimlachte vriendelijk. Maar op het tweede consult bleek hij het niet te hebben opgepikt...”

Laaggeletterdheid

**Zoveel moeite met lezen en schrijven dat
je niet goed kunt functioneren in het
dagelijks leven**

Google™

Woerden

Amount Per Serving/Cantidad Por Ración	
Calories/Calorías	Fat Cal./Cal. de Grasa
% Daily Value*/% Valor Diario*	
Total Fat/Grasa Total 2g	3%
Sat. Fat/Grasa Sat. 1.5g	7%
Trans Fat/Grasa Trans 0g	
Cholesterol/Colesterol 10mg	3%
Sodium/Sodio 30mg	1%
Potassium/Potasio 90mg	3%
Total Carb./Carb. Total 3g	1%
Sugars/Azúcares 3g	
Protein/Proteínas 2g	4%

Trental®
(pentoxifylline)*

400 mg

Caution: Federal law prohibits dispensing without prescription. Do not use if bottle closure seal is broken.

100 Tablets

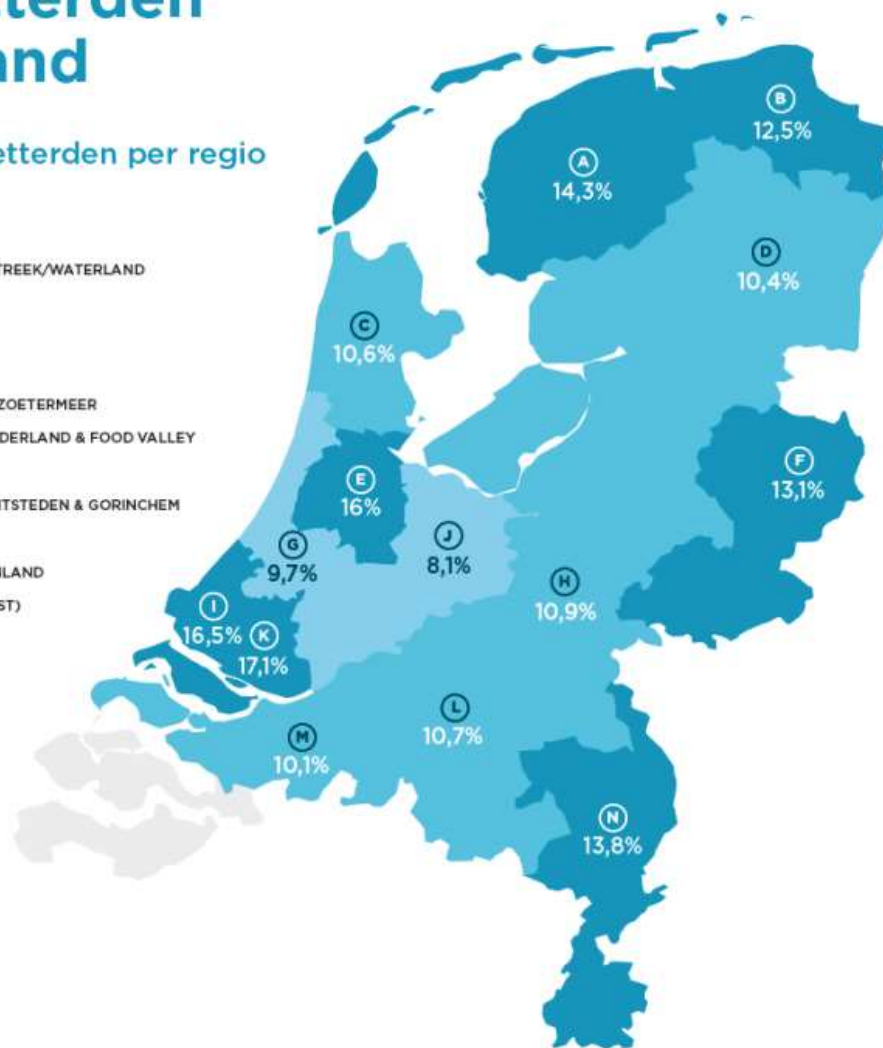
Omvang laaggeletterdheid Nederland

- 1 op de 9 = 1,3 miljoen mensen (16-65 jr)
- 2/3 is autochtoon
- komt vaker voor bij laagopgeleiden, ouderen en eerste generatie niet-westerse migranten
- 58% laaggeletterden heeft een baan

Laaggeletterden in Nederland

Percentage laaggeletterden per regio

- A FRIESLAND
- B GRONINGEN
- C NOORD-HOLLAND NOORD & ZAA NSTREEK/WATERLAND
- D DRENTHE & IJSELVECHTSTREEK
- E GROOT-AMSTERDAM
- F TWENTE & ACHTERHOEK
- G ZUID-KENNERLAND, RIJNLAND & ZOETERMEER
- H STEDENDRIEHOEK, FLEVOLAND, GELDERLAND & FOOD VALLEY
- I HAAGLANDEN
- J UTRECHT, MIDDEN-HOLLAND, DRECHTSTEDEN & GORINCHEM
- K RIJNMOND
- L BRABANT (NOORDOOST) & RIVIERENLAND
- M BRABANT (WEST, MIDDEN & ZUIDOOST)
- N HELMOND-DE PEEL & LIMBURG

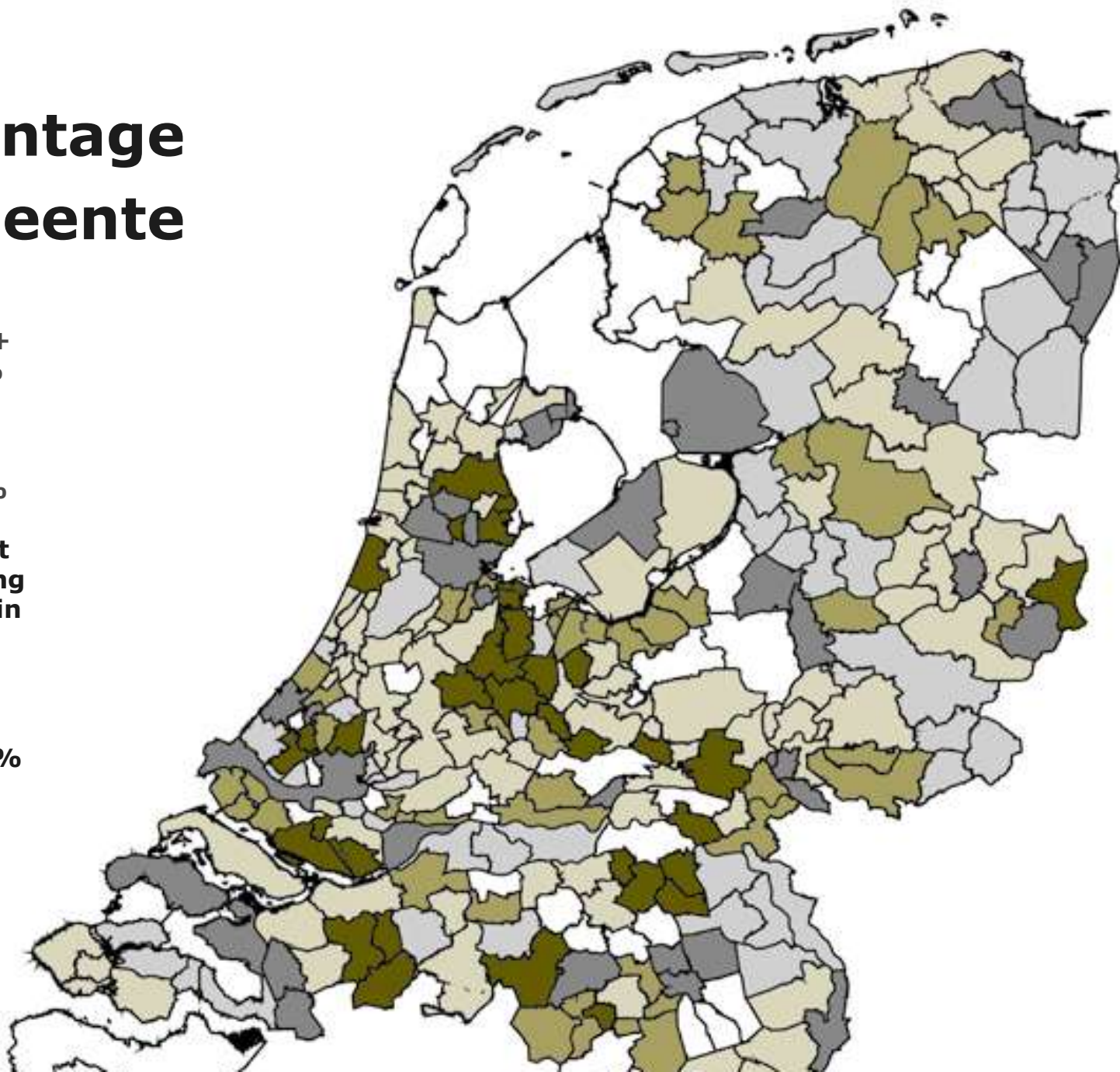
Bron: Buisman, M. & Houtkoop, W. (2014). Laaggeletterdheid in kaart. Stichting Lezen & Schrijven.

Percentage per gemeente

Donkergrijs: 16%+
Lichtgrijs: 13-16%
Wit: 11-13%
Lichtgoud: 8-11%
Goud: 5-8%
Donkergoud: 0-5%

Onderzoeksrapport
'Regionale spreiding
van geletterdheid in
Nederland'

Helmond: 16%
Asten/ Deurne/
Someren: 11- 13 %
Gemert-Bakel/
Laarbeek: 16%

Herkennen van laaggeletterdheid:

- Vaak niet of te laat komen
- Vragenlijsten komen niet retour (inschrijving)
- Smoezen om zelf niet te hoeven lezen of schrijven
- Steeds dezelfde vraag stellen

Herkennen van laaggeletterdheid:

- Chaotische klachtenpresentatie
- Patiënt stelt nooit vragen
- Behandeling niet gewenste resultaat zonder duidelijke oorzaak
- Onjuist innemen medicatie
- Controles niet gedaan/ adviezen niet opgevolgd

Weinig of niet naar school geweest?

Op school leer je lezen en schrijven maar ook:

- kennis menselijk lichaam
- abstract denken
- plannen, ordenen en vooruit denken

Gezondheidsverschillen

Levensverwachting

AMBITE
verschillen
niet groter

+ 82

HBO / WO

+ 75

basisonderwijs

+ 86

HBO / WO

+ 80

basisonderwijs

Alles is gezondheid...

Gezondheidsverschillen

Gezond ervaren jaren

AMBITIE
verschillen
kleiner

👍 71

HBO / WO

👎 53

basisonderwijs

👍 72

HBO / WO

👎 53

basisonderwijs

Alles is gezondheid...

Gezondheidsvaardigheden

De vaardigheden van mensen om informatie
over gezondheid:

- te krijgen
- te begrijpen
- en te gebruiken

bij het nemen van beslissingen over gezondheid

Lage gezondheidsvaardigheden

29%

(European Health Literacy Survey, Sørensen 2011)

Lage gezondheidsvaardigheden:

- **Vaker en eerder chronische aandoening**
- **Minder ziekte- inzicht**
- **Moeite met leefstijlveranderingen, minder zelfvertrouwen**
- **Vaker onjuist medicatie gebruik**
- **Lagere levensverwachting**

Aanpassingen gewenst:

- **Informatiemateriaal, gezondheidsvoorlichting**
- **Toegankelijkheid van preventie, zorg en welzijn**
- **Communicatie professionals**
- **Samenwerking professionals**
- **Breder kijken dan eigen domein**

(Rademakers, Nivel, 2014 en 2016)

Aandacht voor:

- **Includeren van deze groep in onderzoek, kwaliteitsmetingen, ontwikkeling materiaal, toetsen interventies, behoefte-onderzoek**
- **Verbeteren vaardigheden**

Waarom?

- **Patiënten vertellen hun verhaal**
- <http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/laaggeletterdheid-en-gezondheid/eenvoudig-voorlichtingsmateriaal/patienten-vertellen-hun-verhaal-videoclips>

“Universal precaution”

**Ga na of de patiënt het heeft begrepen:
teach back methode**

Op een respectvolle manier vragen of de patiënt in zijn eigen woorden kan vertellen hoe hij zijn medicatie gaat gebruiken / de adviezen gaat inpassen.

Beeldmateriaal - voorlichting

Waarom? -> de meeste mensen onthouden mondelinge uitleg met plaatjes erbij het langst

Heldere plaatjes/foto's die:

- bij de beleving van de patiënt passen
- concreet zijn
- eenduidig zijn

Vertel daarbij: verhalend, stap voor stap, geen uitstapjes

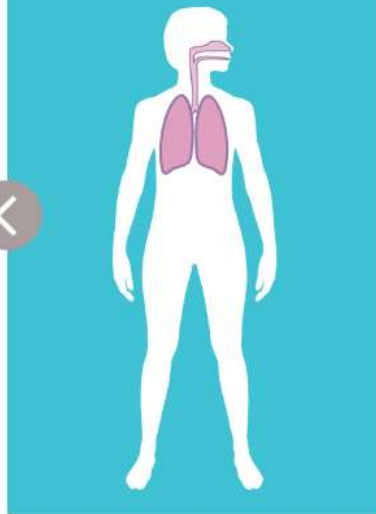
Begrijp je lichaam

Hoe gebruik ik Begrijpelichaam.nl

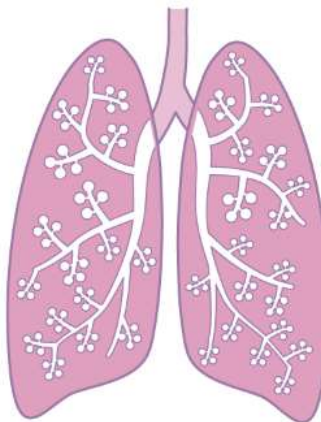
Terug naar beginpagina

COPD

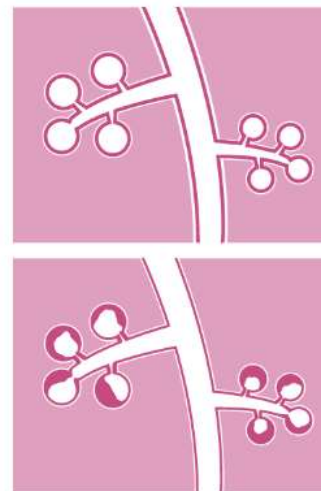
Neus, keel, luchtpijp en longen

Gezonde longen

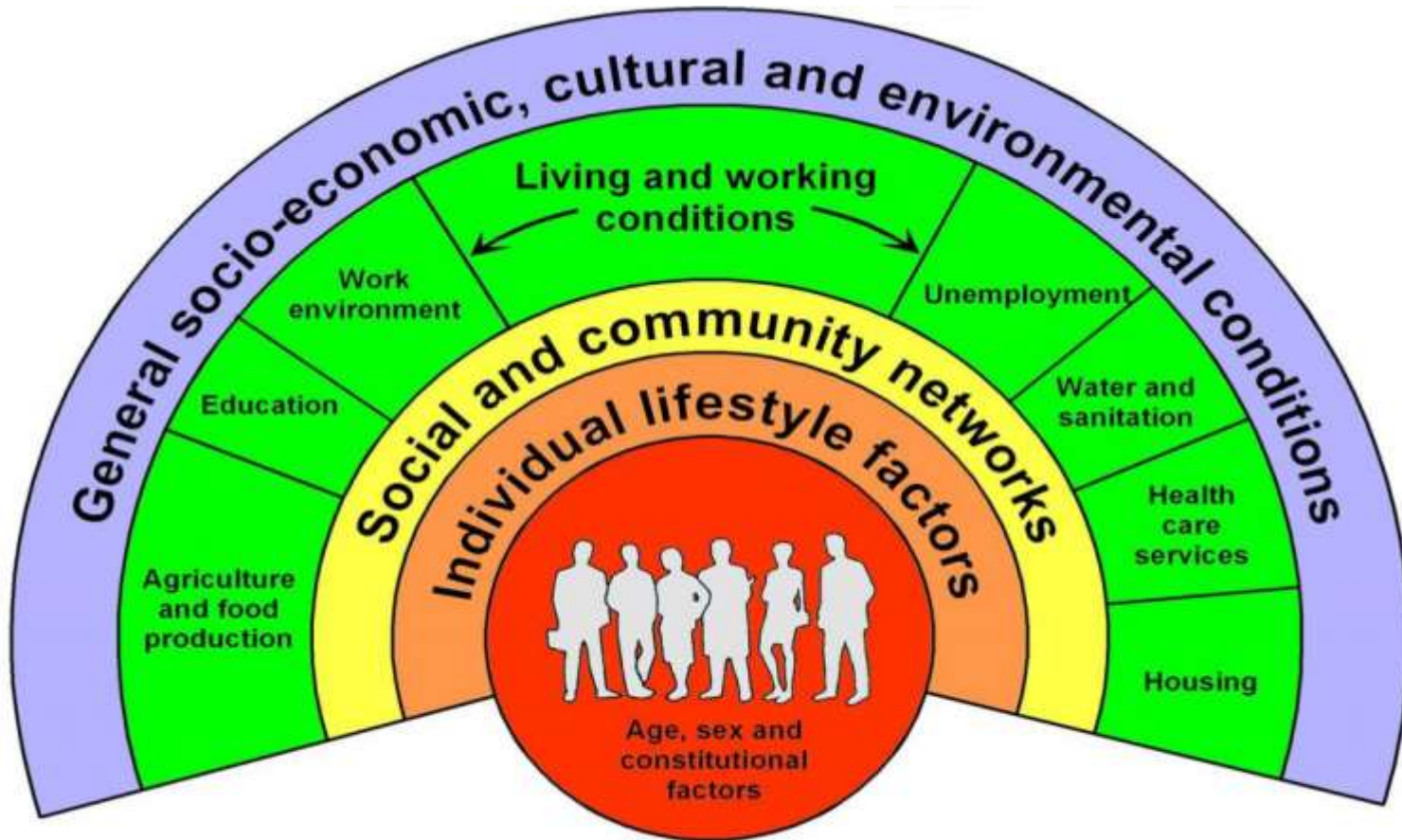
COPD

< Keelontsteking

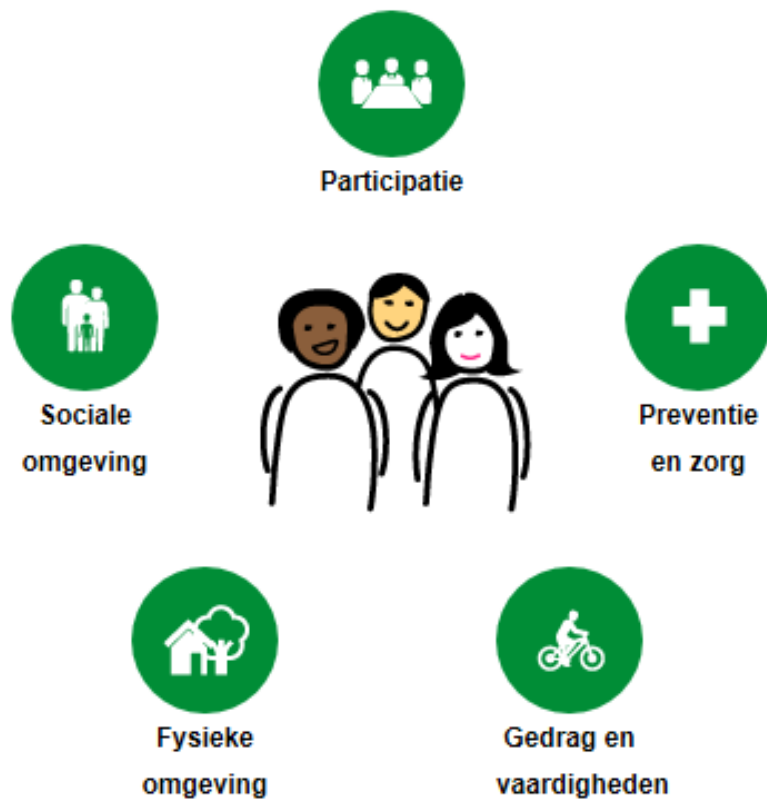
Astma >

Wat draagt bij aan terugdringen gezondheidsverschillen?

Source: Dahlgren and Whitehead, 1991

Praktische tools en bronnen

- Factsheet laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden via www.pharos.nl
- www.huisarts-migrant.nl
- www.begrijpjelichaam.nl
- www.lezenenschrijven.nl
- Zorg op maat, J. Rademakers, Nivel 2016
- www.gezondheidsvaardigheden.nl

Vragen

- **Herkenning?**
- **Gericht beleid op deze groep?**
- **Mogelijke acties in de Peel?**